

Mythologia, Francfort, 1581 - III, 01 : De Acheronte

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[20\] : De fluminibus inferorum](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre III

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - III, 01 : De Acheronte](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre III

[Mythologie, Paris, 1627 - III, 02 : D'Acheron](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre III

[Mythologie, Lyon, 1612 - III, 01 : D'Acheron](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - III, 01 : De Acheronte, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 03/02/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5916>

Copier

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Format in-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination p. 189-194

Du monde

Toponymes [Achéron \(fleuve/rivière\)](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

oblectamenta, ibi cōcinna & elegantia conuiuia, voluptasque nulli molestia coniunctæ. Neque enim calor immodicus, nec frigus sentiebatur, sed aer semper erat salubris & temperatus, neque vehementioribus solis radiis inflammabatur. Quod est enim suauissimarum auicularum genus, quod ibi nō mirificos concentus exerceret: aut quæ arbores sunt odoriferæ, quæ nō semper amoenissimis floribus vestirentur? hinc lites, hinc inimicitie, hinc odia, hinc latrocinia, hinc doli, hinc periuria, hinc inuidia exulabat. Hic felicissima vita, & ab omni molestia tranquilla sine mortis aut ægritudinis metu traducebatur, vt dicebāt. Quod felicitatis genus illis solis expositum erat, qui sanctè pietate vixissent, aut qui peccata quidem non nulla, sed medicabilia & leuia commisissent, quæ quodam in loco non longè ab hoc expurgabātur. His rationibus ad corporis voluptates pertinentibus (alias enim voluptates vulgus non percipiebat) alijsque similibus conati sunt antiqui multitudinis animos partim spe voluptatum, partim metu suppliciorum ad iustitiam, vitæque integritatem reuocare. Sed quoniam primus omnium mortaliū Pluto istas rationes excogitauit, vt sensit Hecateus, hunc esse locorum illorum Regem crediderunt: sicuti ventorum Æolum, quia mutationes ventorum prior obseruasset; Lunæque amicum Endymionem, quia lunæ cursum prior & mutationes percepisset. Et quoniam de Plutone verba fecimus, nunc quæ formidabilia fuisse crederentur in eius regno, inuestigemus, ac primum de Acheronte loquamur.

De Acheronte. Cap. I.

Scriptum reliquit diuinus Plato in Axiocho, si modò legimus est eius scriptoris dialogus, Opim & Apollinem tabulas quasdam æneas in Delum ex Hyperboreis detulisse, in quibus scriptum erat, animam, postquam fuerit à corpore exolata, in ignotum quendam subterraneum recessum peruenire, vbi Regia sit Plutonis, nihilo minor quàm Iouis sit aula. Nam cum medium globosi orbis terra obtineat, superius hemisphærium Iupiter & eius filii gubernant, cum inferiori Pluto Iouis frater & nepotes dominantur. Sed antequam ad Plutonis regis vestibulum peruentum sit, vbi porta ferrea firmissimis pessulis claustrisq; affirmata excipit adules, primus est Acherō fluuius, post quē Cocytus, ac alij deinceps, vt explicabitur.

Hunc fluvium igitur Acherontem, qui primus accedentes ad inferos mortuorum animas excipit, ac trahendus est, nonnulli Cereris, alii Terræ filium esse fabulantur, quem alii alia de causa missum fuisse ad inferos dixerunt. Acherontē fluvium esse, qui in Acherusiam paludem illabatur, ita scripsit Plato in Phædone: τοῦτου δὲ παντικροῦ χαλκιστικῶς ῥίον Ἀχέρων, ὃς δὲ ῥήμων τόπον ῥέει δαίων καὶ δὴ καὶ ὑπὸ γλῶ ῥίον, εἰς τὴν Ἀχέρων ἀφικνέται τὴν Ἀχέρουσιαν, οὗ αἱ τῶν τελευτηκότων ψυχαὶ πολλὰν ἀφικνέται καὶ τινὰς εὐαφρίνας χροῖας μέναισαι, αἱ μὲν μακροτέρους, αἱ δὲ βραχυτέρους, πάλιν ἐκπέμπεται εἰς τὰς τῶν ζώων γενέσεις. At contra, ē regione huius fluit Acheron, qui per alia loca deferta labitur, atque sub terram occultatus in Acherusiam paludem ingreditur: quo multa mortuorum anima perveniunt. Ibi tempora quadam dimittitur statuta alia longiora, alia breviora expectantes rursum in animalium ortus relabuntur. Alii contra non ingredi, sed egredi ex Acherusia palude Acherontem fluvium putant, ut sensit Strabo libro octavo, qui Acherontem scribit in portum Chimerium dulcem multis acceptis fluminibus intrare, atque eum sinum dulcem efficere, qui non procul distat ab Ephyra Thesprotorum ciuitate, quem etiam Acherontem & Daulium inquit in Alpheum irumpere. Huic fluvio datum esse nonnulli inquit id nomen, quoniam Cereris, Proserpinæque, ac Plutonistempla, quæ magno in honore apud Triphylicam Hypanam fuerunt, alluebat. Enimuero scire conuenit duo fuisse flumina variis in locis eodem nomine appellata fuisse Acheron fluvius in agro Brutio iuxta Pandosiam, vbi Molossorum Rex Alexander ab oraculo Dodonæo deceptus, trucidatus fuit, ut ait Strabo libro sexto; cū iuberetur Acherontem atque Pandosiam deuotare: isque arbitratus esset ea esse loca in agro Thesprotio, quæ erant eo nomine per id tempus celeberrima. Alius item fuit Acheron Epiri fluvius ex Acherusia palude defluens iuxta Pandosiam ciuitatem, qui multis fluminibus auctus, ut dictum est, in sinum Ambracium illabebatur. Erat autem Acherusia palus, per quam sub terra dictus est Acheron in Mariandynorum regione defluere, ut ait Apollonius libro 1.

καὶ τὸν δὲ ἢ μάλα πάλιν δὲ ἢ ἄλλος ἀπὸ τῆς ῥαίας
τῆς μαρμαίρας ἢ τῆς ἐκείνης τῆς ῥαίας,

ἢ τῆς

ὅθεν μὲν οἱ ἀδ' ἀποκαταφύγετε ἰσὶ κίλιουδες,
ἀκτὴν τε προφλῆτε Ἀ' χερσὶν αὐτῶν ὕψ' ἐστὶ γὰρ,
διήκει δ' Ἀ' χερσὶν αὐτῶν διὰ νύκτιν ἑλκων
ἄκρην ἐκ μεγάλης προχέει ἴσσι φάει γὰρ.
*Inde iter exiguum redeuntes per mare, terram
Ibunt ad Mariandynam è regione locatam.
Est ibi Tartarei descendens ianua Ditis:
Atque alte tellus Acherusia prominet inde
Hanc Acheron scindens sub terra varrìce multo
Voluitur: atque specu de magno effunditur unda.*

Hæc palus Acherusia non multum à Cichyro oppido distabat, ut ait Paus. in Articis. & Strabo libro quinto proximam fuisse scribit Miseno promontorio, quæ deinde reducta profundum litus in sinu Baiano aperiebat, aquasque præbebat sanandis morbis accommodatas. Cum essent igitur duæ Acherusiae, altera in agro Brutio, altera iuxta Pandosiam in agro Thesprotio, siue in Epiro apud urbem Heracleam, non procul à Sinope: iuxta hanc Epiri Acherusiam Acherontem fluvium inferorum fluere scripserunt antiqui, quem sub terram immergi, & inferos usque peruenire, paludemque ibi altissimam efficere crediderunt. Iuxta hanc Acherusiam fuit descensus ad inferos, ut scripsit his verbis Aretades Cnidius in libro secundo rerum Macedonicarum, & repetiuit perdoctus Apollonius enarrator: ἡ περὶ Ἡ'ράκλειαν Ἀ' χερσὶν αὐτῶν καλουμένη πανταχόθεν ἐκ θαλάσσης ἰσὶν ὕψ' ἐστὶ γὰρ τε καὶ ἀπόκρημτος, καὶ ἀποτίθειναι οἱ δὲ δυσμάς οἱς τὸ πρὸ τῆς Βιθυνίας πύλας γὰρ καὶ προσπίπτει αὐτῇ τὸ κύμα σφοδρὸς ἀποτιλεῖ ἤχους. καὶ περὶ τῶν ἐν' ἄκρην αὐτῆς πεφυκῶς πλατάνων, καὶ τοῦ ἐν' αὐτῇ πεδίου καὶ δοκεῖ αὐτοῖς καταβῆσαι εἰς αἴθ'ρην ὑπάρχον. Acherusia vocata, quæ est iuxta Heracleam, ubique alta est & præceps supra mare, atque in occidentem respicit in mare Bithynia: cui unda incidens ingentes sonos efficit. Hæc in summa parte nata sunt platani, & in eius planitie: ibique videtur esse ad inferos descensus. quod scripsit etiam Nymphis Samius in primo Heracleæ. Nam apud eum fluvium speluncam fuisse, quæ duceret ad inferos, creditum est, ut scripsit de prædictorum scriptorum sententia Apollonius in secundo Argonauticorum:

ἐκ δ' αὐτῆς ἔστω κατακίλισται ἡ πύλη Ἀ

μέλαινα ὑπὸ πᾶσι ναῦσι, ἵνα τῇ ἀπείρῳ ἰσ' αἰδέσθῃ
 ὕλη καὶ πέτρῃσι καὶ πηριφίῃ· ἵδῃν αὖτ' μὴ
 πηγυλῆς, ὀκρυύντας ἀναπνέουσιν मुखοῖσιν
 σωτηρίας, ἀργυρόταται δὲ πέδιτ' ἰτροφί' πάχυν.
*Nec procul, interius prospectat terra propinqua,
 Ad medium conuersa diem. speluncaremittit
 Frigida, ubi exhalat graueolentes &que vapores:
 Semper & hac aluit se circum cana pruinam.*

Ex hac palude Acheron fluuius in mare fuit, quod est orientem versus, de quo nunc loquimur: qui cum sub terram occultetur, mox per quandam speluncam vallemque emergit, tanquam ab inferis, ad quos per multum spatium accedere creditur, ut est apud eundem poetam:

ἵδῃα δὲ καὶ πρυοχαί' πταμῶν Ἀχέρωντος ἱερῶν.
 ὅς τ' ἐστὶν ἄκρῃσι ἀντιβόρ' αἰσῶν αἰσῶν
 ἡοίω· μέλαινα δὲ φάραγξ ἐστ' ἀγ' μιν αἰώων.
*Hic Acherontas vasti sunt ostia fluminis:
 Quis summa de parte sinens prorumpit in aequor
 Eorum: reuocat valles in luminis aurai.*

Fama est hinc & per hanc speluncam Herculem Cerberum in lucem eduxisse, ut in his scripsit enarrator Nicandri: Ἀχέρων δὲ ποταμὸς ὃν Ἡρακλῆας τῇ ποτικῇ, ἵδῃα τὸν τὸ ἄλ' ἐκ κωῖα Ἡρώα κλητὴ ἱέρ' αἰσῶν, καὶ ὁ λόφος Ἀκόνιτος λίγ' αἰσῶν. *Acheron fluminis est Heraclea Pontica, quā Hercules Plutonis canem eduxit, atque collis Aconitus dicitur.* Huius fluminis aquam insuauissimam fuisse, sicuti etiam Cocyti, scripsit Pausanias in Atticis, cuius alumna est alba populus, ut oleaster Alphei, populus nigra Eridani: quare cum ad Cerberum Hercules per eam portam accessisset, dicitur fuisse alba populo coronatus, cum ob caliginem tamen inferorum facta sit postea nigra illa corona, de qua apud Padum defossa nata est nigra populus, ut fabulantur. Hic Acheron dicitur ē Gorgyra filium Ascalaphum habuisse, quem tamen quidem ex Orphne nymphea Auerni suscepisse maluerunt, qui Proserpinam accusauit, quia ieiunium apud inferos soluisset: de quo ita scripsit Apollodorus Grammaticus libro primo: ἐκταμάρτυρησαντος δὲ αὐτῆς Ἀσκαλάφου τῷ Ἀχέρωντος καὶ γοργύρας: cum testimonium aduersus ipsam dixisset Ascalaphus Acherontis & Gorgyra filius. Quare Ascalaphus vel iustus accusator ob accusationis inuidiam

inuidiam fuit in bufonem mutatus. Dictus fuit Acheron ἀχέρων ὁ ποταμός, quia fluant vnde molestiarum scilicet. nam, ut ait Ilacius πᾶσι δ' ἔστιν ἄνθρωποι τῷ πόντῳ μέγιστος ἐν γένει: quia dolores scilicet & merores coniunctorum mortuis magnis vndis deuoluantur. Ego tamen illorum sententiae potius accesserim, qui Acherontem dictum putarunt, ab Acheronte illo qui in iis locis regnavit, ut scripsit Andro Teius in sua navigatione. Atque ex his patuit primum Acherontem descendentes ad inferos animas excipere solitum, & Cereris, vel (ut aliis magis placuit) Terrae fuisse filium. Hunc quia potum praeberit Titanibus aduersus Iouem pugnantibus, ad inferos detrusum crediderunt, qui ex Acherusia deflueret per loca subterranea, atque per vallem profundam rursus ederetur in lucem, aquamque haberet insuauissimam.

¶ Haec illa sunt quae de Acheronte fabulosè scripta inveniuntur, quae cur ficta sint, nunc perquiramus. Cur Acheron primus excipit mortuorum animas? quia cum morituri sunt homines, torpor quidam mentem animumque ita labefactat, ut propinqua mors esse facillè sentiatur. tunc enim conscientia, rerumque gestarum memoria animum perturbat: quae palus est omnibus primum traicienda, ut fabulosè fingitur a poetis: neque enim in hac praeteritae vitae inuestigatione potest animus non magnopere commoueri. Cereris autem suae Terrae filius hic fluius dicitur, quoniam vniuersa animi molestia & perturbatio aut ex acquirendarum aut seruandarum diuitiarum studio nascitur. Hic fluius potum Titanibus aduersus Iouem pugnantibus praeberit, quoniam multae inique cogitationes aduersus sacra Dei mandata insurgunt, quas si animus diutius aluerit, à vera Dei lege desciscit, & in brutorum naturam delabitur. Vbi verò quis vir bonus vel etiam malus omnem spem in Dei clementia & benignitate collocauerit post hanc praeteritae vitae ratiocinationem, tum mortuus ille, qui Acheron dicebatur, per vallem profundam pectoris scilicet in lucem extollitur, atque libens ad optimi iudicis Dei praesentiam contendit. Hic fluius insuauissimae aquae esse dicitur, quoniam vitae nostrae ratio, si diligenter perpendatur, multas habet insuauitates. Atque (ut rem paucis explicem) nihil aliud per haec quae sunt apud inferos ficta, significare voluerunt antiqui, quam ita vitam nostram oportere

comparare, ut recordatio præteriti temporis quàm maximè animos nostros ob innocentiam & integritatem confoletur in morte, & intrepidus ad omnem iudicium seueritatem nos perducatur. sub his enim fabulis omnes morituri hominis cogitationes exprimuntur. At nunc dicamus de Styge.

De Styge. CAP. II.

STYX item inferorum fluius post Acherontem ad inferos accessuris se offert, quam alij ex aliis parentibus ortam crediderunt. Nam Hesiodus in Theogonia ex Oceano natam esse Stygem tradidit in his;

δὴν πρὸς οὐρανὸν ἄφαρρόν κ' ἀπὸ τοῦ
πρὸς οὐρανὸν ἄφαρρόν κ' ἀπὸ τοῦ
μακρῆσι πῖτρησι κατηριφί· ἀμφὶ δὲ πάντα
κίοντι ἀργυροῖσι πρὸς ἕρανόν· ἱστῆρικται.

Styx granum, Oceani refluxus de semine nata:

Qua procul à superis colit alta palatia, longis

Marmoribus suffulta tenent utrinque columna

Argento è puro, & cælum firmantur ad ipsum.

Atque Pausanias in Artadicis hanc ipsam fuisse etiam Linij poetæ opinionem scribit. Alij Acherontis, alij Terræ fuisse filiam crediderunt. Apollodorus Grammaticus è petra quadam apud inferos Stygem effluere inquit libro primo; τὸ δὲ τῆς στυγὸς ὕδατος πῖτρησι κατὰ τοὺς ποταμούς· Styxis enim aqua è petra apud inferos fluit. Hanc Pallanti quidam nupsisse arbitrati sunt, quidam Piræi, ut ait Pausanias, cui peperit Hydram. habuit filiam Victoriam ex Acheronte parte, ut tradiderunt nonnulli. cum huius filiz, Victoria, Vis, Robur, Zelusque Ioui aduersus Titanas opem tulissent, illi nobilitatem hanc & dignitatem Iupiter concessit, ut sanctissimum iusurandum per Stygem Dii haberent: quod testatur Hom. lib. 5. Odyss.

ἴστω τὰν τῶν θεῶν γαῖαν, καὶ ὑπὲρ οὐρανὸν ὑπὲρ πῆλιν,
καὶ τὸ κατὰ ἄβυσσον στυγὸς ὕδατος, ὅσα μάλιστα
ἄρκος δ' ἀνθρώπων τε πῖλ' ἀμαχάρους θεοῖσι.

Hoc sciat & tellus, & vasti sidera mundi,

Quaque Stygis de fonte fluit venerabilis unda,

Qua iuramentum est superis, numenq; beatu.

Sic etiam Apollonius in lib. 2. Irim per Stygiam aquam intantem introducit;

Sic